

Forfatter: Brorson, Hans Adolph

Titel: Den onde leve-maade

Citation: Brorson, Hans Adolph: "Den onde leve-maade", i Brorson, Hans Adolph: *Troens rare Klenodie, 3.-7. del, samt 2 tillæg. - 1953, 1951-56, s. 93*. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brorson02val-shoot-workid75590/facsimile.pdf> (tilgået 12. juni 2021)

Anvendt udgave: Troens rare Klenodie, 3.-7. del, samt 2 tillæg. - 1953

Nr. 165.

Mel. Guds godhed ville vi prise.

Den onde leve-maade,
 Den kiødets gamle still,
 Om himlen og Guds maade
 At bære ingen tvil,
 Og dog foruden aand
 Og kraft og lys saa sikker
 At gaae i satans strikker,
 Har taget overhaand.

332

2. Hver følger kun sin vane,
 Som hand har vant sig til,
 Den gamle Adams bane
 Saa nødig slippes vil,
 Vil nogen vise vey,
 Det med fortred kun hørcs,
 Om end undskyldning gjøres,
 Betyder det dog ney.

3. Man taler om de gamles
 Manceer at vandre frem,
 Man ønsker alt at samles
 I døden kun med dem,
 Den ene synder paa
 Den anden sig heraabter,
 Naar disse himlen haaber,
 Vil jeg den og vel faae.

Nr. 165, *FJ*¹⁻⁷. *Varianten fra en håndskreven form bliver meddelt i et tillæg, 1, 2: kiødets] kiødens F, 1, 4: tvil] tvil F, 2, 7: om end] om en FJ: undskyldning] undskylding FJ, 2, 8: betyder det dog ney] saa gjælder det dog Ney F, saa gjælder det dog ey J, betyder det dog ey J¹⁻⁷, 3, 4: med dem] med dem FJ, trykfejl, 3, 5: synder] Synder F.*

Nr. 165. Original. Salmen er i sin første gang beslægtet med nr. 5, nr. 27, nr. 47 og nr. 79, 11 flg. — 1, 2: *kiødet]* den sydlige natur, Gal. 5, 19; *stih]* adfærd. — 1, 3-7: Skildring af den *leve-maade*, som Brorson angilber; man tvivler ikke om *himlen* og *Guds maade*; om, at man nok skal komme i himlen, og at man har Guds nåde; men samtidig lever man et uændeligt liv og er i virkeligheden under Satans herredømme. — 1, 5: *foruden]* uden. — 1, 6: *Jte. nr. 8, 4: sikker]* ubekræftet, om det verdsligssindede menneskes tryghed, jfr. nr. 8, 5, 3; 19, 6, 1; 100, 7, 6. — 1, 7: *strikker]* bånd. — 2, 3: *den gamle Adam]* Rom. 6, 6; Ef. 4, 22; Kol. 3, 9; bane] vej. — 2, 6: *fortred]* fortrydelse, uvilje. — 2, 7: om man end er så høflig at give en undskyldning; jfr. Lk. 14, 18 flg.

4. O kiere siel, som vanker
I verdens mørke om,
Og har saa ringe tanker
Om Hérrens strenge dom,
O! tænk dig om engang,
Og for Guds død og smerte,
Leg denne sag paa hierte,
At evighed er lang.

5. Hvor skal jeg, vil du sige,
Den rette vey forstaae?
De lærde selv jo krige,
Og mod hverandre gaae,
Een spænder buen hart
Om Christi kors at bære,
En anden veed at lære
En mildre leve-arl.

6. O siel! du ey est bunden
Til nogens mund og pen,
Men selv randsag i grunden
Den vey, hvor du gaaer hen,
I JEsu fodspor maa
Dit liv og vandring være,
Saa lyder JEsu lære,
Med hannem skal du gaac.

7. Her skal dit sind forandres
I bøn og kamp og striid,
Og anderledes vandres
End hid til denne tiid.

5, 1: *vil!* *vilt F.* 5, 1: *est!* *er J^s.* 6, 3: *skal!* *skait F.*

4, 6: *for Guds død og smerte!* lignende udtryk som *for Guds skyld*; meningen er: for at det ikke skal være forgæves, at Gud (= Kristus, som er sand Gud) har lidt døden for dig. — 4, 7: *leg!* *læg.* — 5, 5-6: en stiller strenge krav og fordrer, at man skal tage Kristi kors på sig. Mt. 10, 38; 16, 24. — 6, 5: i *grunden!* grundigt. — 6, 5-6: 1. Pet. 2, 21. — 7, 4: *hid til denne tiid!* *hidudtil.*

333 Din JEsu leve-art
Guds ord jo ikke dølgjer,
Saa lær, at du ham følger
Oprigtig, frisk og snart.

8. See nu, hvor heel ulige
Hans levnet er med dit,
Du vil til ære stige,
I synden glædes frit,
I pragt og riigdom boe,
Hand flydde verdens ære,
Hand vilde fattig være,
Hand græd naar andre loe.

9. Den vey i synd at glædes,
Den salans egen stie,
Den vey skal ret begrædes,
Hver stund man gik deri,
Det sorte helved-trav,
Som verden lystig render,
Og sig i pølen ender,
Den vey skal skaffes af.

10. Far vel med dine gange,
Du vellyst-fulde vey!
Lad andre paa dig prange,
Jeg siger evig ney,
Din ende er for haard,
Jeg lystes ey at trine
Paa roser til den pine,
Som ingen ende faer.

8, 3: vil] vilh F.

7, 5-8: Guds ord giver jo klar besked om, hvordan Jesu liv var. — 8, 6: Joh. 5, 41. — 8, 7: Mt. 8, 20; 2. Kor. 8, 9. — 8, 8: Lk. 19, 11. — 9, 5: sorte] sort er hos Brorson djævelens farve, se f. eks. nr. 68, 12, 11; 82, 7, 2; *helved-trav*] et travløb, som fører til helvede. — 9, 6-7: som er objekt for *render* og subjekt til *ender*, en uregelmæssighed, som undertiden findes hos Brorson. — 9, 7: *pølen*] helvede, Joh. Åh. 21, 8. — 10, 1-2: med *dine gange*] Tanken er vel, at den *vellystfulde vey* går gennem smilende omgivelser med parkagtige gange ved siderne; måske kunne *gange* også betyde *træ*, vædringer. — 10, 3: *prange*] om flot optræden. — 10, 6: *lystes*] har lyst til.

Nr. 166.

Paa sin egen Melodie.

Den snevre vey er bred nok til Guds rige,
 Naar man gaacr sagte, lige, stille fort,
 At hvert et trin forsigtig bliver giort,
 Naar man har lært hen op at stige,
 Saa er den vey og bred nok til Guds rige.

2. Vor HÉRres vey er fuld af lifligheder,
 Naar man den har i troen rigtig kiendt,
 At hiertet er til veyen trøstlig vendt,
 Naar man sig dertil ret bereder,
 Saa er vor vey og fuld af lifligheder.

3. Hvor kand en bjøvn som lammet taalig være,
 Den vilde ulv vil nødig lukkes ind,
 Hvor kand vort kiød faae lyst til aandens sind,

Nr. 166. *F11-7*, 3, 1, 5: *taalig* *taalig* *F*.

Nr. 166. Oversættelse. Der schtuds weg ist brei genug zum Leben, C. F. Richter, Sehr. s. 903. Salvans udgangspunkt er Jesu ord: Den port er snævre, og der vej er trang, som fører til livet, Mt. 7, 14. V. 1-2 forklynder, at er vejen end snævre, så er den dog fremkommelig, ja tilmed rig på glæder, men rigt nok kun under bestemte forudsætninger. Om grundforudsættningen handler så v. 3-4: her peges der på, at mennesket, som det er af naturen, er et vilddyr og derfor umulig kan følge Herrens vej; dette bliver først muligt gennem en ny fødsel til et Andens liv. Når denne fødsel er sket, siger v. 5, får man det sind, der vil følge Kristus i lifelsen, for man skal dele herligheden med ham. Horned her salmen egentlig fulgt den snævre vej til enden; men nu grøber v. 6 tilbage til den nye fødsel, dog under et andet billede, nemlig som en Andelig oplevelse af langfredag, påske, himmelfart og endelig påske, hvor Helligånden gives, og v. 7 viser, at denne ånd med medværelighed fører ind på den samme vej, som Kristus gik, V. 8-10 skildrer derefter vejens lidelser, som dog er tilslige, fordi de ikke kan ramme hjertet, samt vejens byrde — åget —, som må bæres, men som bringer velsignelse ved at nedtrykke egenkærligheden og frigøre hjertet, så det kan løfte sig til Gud. Endelig slutter salmen i v. 11 med bøn om Jesu hjælp til at følge ham efter. — 1, 2: *sagte* *langsomt*; *fart* *fremad*. — 1, 3: *at* *så* *at*; *forsigtig* *tanke* er Brorsons, jfr. nr. 219, 10, 7. — 1, 4: *naar man har lært hen op at stige* måske om at stige op til Gud i bøn; men snarere er det dog sådan, at kristenlivets vandring ad den snævre vej her er tænkt som en opstigning ad et fjeld; det gælder om at gå langsomt; hvert trin må gøres forsigtigt; men hvis man har lært at stige på denne måde, så vil det vise sig, at vejen i sig selv er bred nok. Originalen har ikke dette billede; men om hornen taler den ikke, og L. 4 siger, at man må give sig rigtig ind på vejen (man muss sich recht hinein begeben), hvad der nok kan have fået Brorson ind på tanken om at lære opstigningens kunst *hen op* op (hinanf). — 2, 2: *kiendt* *hert* *at* *kiende*. — 2, 3: *at* *så* *at*; *forsigtig* *tilbidsfuld*, *fremadigt*. — 3, 3: *aandens sind* *det sind*, som Helligånden giver.

Og himlens rette fodspor lære,
Hvor kand en biørn som lammet taalig være.

4. Du maa først aand af aand ved ordet fødes,
Saa kandst du gaae den snevrc livets gang, 335
Men ellers er din vey forgieves trang,
Dit falske sind det først maa dødes,
Du maa først aand af aand ved ordet fødes.

5. Hvo fødselen af Christo først erlanger,
Hand følger og sin HERre trolig med,
Hand lider først hans skændsel og fortraed,
Før hand med ham i lyset pranger,
Hand fødselen af Christo først erlanger.

6. Hand bliver med ham i hans død begravet,
I graven bliver til en tiid forvart,
Staaer op, og holder saa sin himmelfart,

4, 1, 5: *maa* maaf F11-3. 4, 2: *kandst* kan J6-7; *livets* lifæns F, 5, 3; *liden* lide J1-2; orig.: er lidet erst.

3, 4: *himlens fodspor*: de fodspor, den vej, der fører til himlen; måske ligger 1. Pet. 2, 21 til grund. — 4, 1: Du må først fødes som and (andsmenneske) af Helligånden, Joh. 3, 8, 6: «Uden nogen bliver født påny, kan han ikke se Guds rige ... Hvad som er født af Anden, er ånde. Brorson har indføjet ved ordet efter 1. Pet. 1, 23. Om genfødsel se under nr. 107; ligesom der tænkes her på voksnes genfødsel og på omvendelsen, set som Guds værk. — 4, 2: *livets gang* gang til det evige liv, Mt. 7, 14. — 4, 3-4: *ellers* (ø: uden den nye fødsel) er *din vey forgiæves trang* Der er sikkert tænkt på, at mennesker i det ydre kan høre sig ad som kristne; bringe ofre, afholde sig fra at følge deres lyst eller lign. sk de tilskyndende vandrør på den træge vej; men da det ikke udspringer af et indre liv, er alt, hvad de på den måde tager på sig eller nøgter sig, forgæves. De har det falske sind, fordi de i virkeligheden blot følger efter at synes fromme i andres eller i deres egne øjne. Tanken kan minde om 1. Kor. 13, 8. — 5, 1: *erlanger* opnår. — 5, 3: Hebr. 13, 13. — 5, 4: *pranger* stråler. — V. 6 er ikke at forstå bogstaveligt om den kristnes død, opstandelse og hjemgang til himlen; det ser man, når det hedder, at han efter sin himmelfart får Anden; for en kristen har jo Guds ånd allerede her på jorden. Det hele er en billedtale, som skildrer stadierne i den nye fødsel: Først må man dø og begraves med Kristus, hvorefter der tænkes på synderkerndelsen, der dæder det falske sind (4, 4); derpå bliver man forvaret en tid i graven og fastholdt i syndensøden, for at man ikke skal slippe for let igennem; derefter kommer som en opstandelse og himmelfart frembruddet af det nye liv med himmelske følelser og endelig som en plouc meddelelsen af Helligånden, der giver frelsesvisshed. Skildringen, der er nøje gengivet efter originalen, gør et mere skematisk (metodepræget) indtryk end Brorsons egen genfødselsskildring i nr. 107, 3-11.

Faer aanden, som er fæstegaven,
Naar hand er først i døden med begravet.

7. Den aand, som Christum drev, hans christne driver,
Den samme aand har altid samme skik,
De faae at gaae den samme vey hand gik,
Vef den, som det i hiertet skriver:
Den aand, som Christum drev, hans christne driver.

8. Og skul man skjønt i skarpe torne trine,
Det stødt og sting kun ind i hæjen gaaer,
Er lideligt, gjør ingen hierte-saar,
Naar man er taalig i sin pine,
Om man end fik i helved-frygt at trine.

9. Det lette aag kand ey for haardt besvære,
Det onde sind kun derved trykkes ned,
Det tvinger kun din egenkierlighed,
336 Naar man forstaaer det ret at høre,
Det lette aag kand ey for haardt besvære.

10. Det lette aag kand lette vore sinde,
At hiertet sig til Gud oprette kand,
Og aanden ret faae luft i saadan stand,
At man Guds kierlighed kand finde,
Det lette aag kand lette vore sinde.

11. Hielp JESu! dig at følge allevegne,
Du seer, jeg gauer endnu saa skrøbelig,
O! drag mig, at jeg frisk kand følge dig,
Saa skal mig sødhed nok begegne,
Hielp JESu! dig at følge allevegne.

7, 3: faec] faer F. 8, 4: taalig] taalig F. 9, 1, 5: haardt] hart FJ4-8. 9, 3: diu] den FJ4-5. Iornadentlig er trykfejl. A; der her står 2. person og i næste linie man, er ikke nogen modgrund, se v. 10, hvor l. 1 har vore og l. 4 man. 11, 3: oij] og J1 2.

6, 4: fæstegaven] trolovelsesgaven, som brudgommen giver sin fæstem; her om Helligånden, der gives den kristne som pant på, at han skal opnå saligheden, 2. Kor. 1, 22; Ef. 1, 14; jfr. nr. 1, 7, 5; 63, 14, 5. — V. 7 viser følgen af at have fået Ånden: at man må gå den samme vej, som Kristus gik; den nye fædsel fører altså med nødvendighed ind på den samme vey. — 8, 1: skjønt] end. — 8, 2: sting] stik. — 8, 3: lideligt] lideligt. — 9, 1 og 10, 1: det lette aag] M. 11. 20-30. — 10, 1: vore sind] vort sind. — 10, 2, 4: at] så at. — 10, 2: sig oprette] opløste sig. — 10, 3: stand] tilstand. — 11, 4: begegne] møde.